HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לבתר דנפק אמר להו עולא הכי אמר רבי אלעזר אפי' מיתמי אמר ר"נ אשתמטין עולא הוה עובדא בנהרדעא ואגבו דייני דנהרדעא הוה עובדא בפומבדיתא ואגביה רב חנא בר ביזנא אמר להו ר"נ זילו אהדורו ואי לא מגבינן לכו לאפדנייכו א"ל רבא לר"נ הא עולא הא רבי אלעזר הא דייני דנהרדעא והא רב חנא בר ביזנא מר כמאן סבירא ליה א"ל אנא מתניתא ידענא דתני אבימי א פרוזבול חל על הקרקע ואינו חל על העבדים ב מטלטלין נקנין עם הקרקע ג ואינן נקנין עם העבדים לימא כתנאי ד מכר לו עבדים וקרקעות החזיק בעבדים לא קנה קרקעות בקרקעות לא קנה עבדים ה קרקעות ומטלטלין החזיק בקרקע קנה מטלטלין בממלטלין לא קנה קרקע עבדים וממלטלין החזיק בעבדים לא קנה מטלטלין בממלטלין לא קנה עבדים והתניא החזיק בעבדים קנה מטלטלין מאי לאו בהא קמפלגי דמר סבר עבדים כמקרקעי דמי ומר סבר עבדים כמטלטלין דמי אמר רב איקא בריה דרב אמי דכ"ע עבדים כמקרקעי דמי והדתניא קנה שפיר והדתניא לא קנה בעינן קרקע דומיא דערים מצורות ביהודה דלא ניידי דתנן ו נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בככף בשטר ובחזקה מנהני מילי אמר חזקיה דאמר קרא ז ויתן להם אביהם מתנות רבות לכסף ולזהב ולמגדנות עם ערי מצורות ביהודה אימא דאמרי אמר רב איקא בריה דרב ח אידי ודכ"ע עבדי כמטלטלין דמי והדתניא לא קנה שפיר הא דתניא קנה ט בעודן עליו וכי עודן עליו מאי הוי חצר מהלכת היא וחצר מהלכת לא קנה וכי תימא בעומד והא י אמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה כ והלכתא בכפות והתניא החזיק בקרקע קנה עבדים התם ל בעומדין בתוכה מכלל דהאי לא קנה כשאין עומדין בתוכה הניחא להך לישנא דאמר רב איקא בריה דרב אמי עבדי כמטלטלי דמי היינו דאי עומדין בתוכה אין אי לא לא אלא להך לישנא דאמר עבדי כמקרקעי דמי למה לי עומדין בתוכה הא אמר שמואל מ מכר לו עשר שדות בעשר מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן וליטעמיך להך לישנא דאמר עבדי כמטלטלין דמי למה לי עומד בתוכה הא

נפקר דנפק. ר"נ: **אמר להו עולא.** ליושבין לפניו: **הכי אמר ר' אלעזר אפילו מיתמי.** דעבדא כמקרקעי דמי: **אשתמטין עולא.** נשמט ממני וילך[1] משום דס"ל עבדא כמטלטלי דמי ומתיירא הוא שמא מקפחנו בהלכות ובקושיות: **הוה עובדא ואגבו דייני דנהרדעא.** לפי' מיתמי: **הא עולא והא ר' אלעזר הו'.** לכולהו סבירי להו כמקרקעי דמו: **מר.** לשמר כמטלטלי כמאן ס"ל: **פרוזבול.** מפרש בגיטין (דף לו.) שמיקן הלל הזקן פרוזבול כדי שלא תשמט שביעית המלוה: **חל על הקרקע.** לכיון דלא מחוסרי גוביינא וזה כתב לו עליהן שכל מה שיש לו עליו שיגבנו כל זמן שירצה קיימי בגאותיה דמלוה: **נקנין עם הקרקע.** שם מכר לו קרקע ומטלטלין והחזיק בקרקע קנה מטלטלין מע"פ שלא משך: **ואין נקנין עם העבדים.** שאם החזיק בעבדים לא קנה מטלטלין ויכול מוכר לחזור במטלטלין. שלמא עבדא כמטלטלי: ה"ג **בקרקע לא קנה עבדים.** ומע"ג דס"ל להלן תנא עבדים כמטלטלין דמי מפ"ה לא קנה שלא מ"כ עומד העבד בתוכה בשעה שהחזיק בה כדמתרץ לקמן [ע"ב] שאני מטלטלי דניידי ממטלטלי שלא ניידי: **דומיא דערים מצורות.** דהמי קרא נפקא לן בסמ' קדושין [כו.] דמטלטלין נקנין בחזקת קרקעות דכתיב ויתן להם אביהם מתנות עם ערי מצורות הלכך בעינן מקרקעי שלא ניידי כי הסתם: **חלר מהלכת היא.** אינה קונה לבעליה כלום שלמו חלר היא מהלכת: **והלכתא.** הא דתרצינן לקמן לישנא עבדא כמטלטלי דמי כו': **עבדים.** ולעיל קתני שלא קנה: **בעומדין בתוכה.** והכי לעיל בשאין עומדין בתוכה: **הניחא להך לישנא.** לתוקי רב איקא לעיל בשאין עומדין בתוכה: **מתני' דעבדי כמטלטלי דמי כו':** הא

לבעומדין בתוכה. והא דקתמר לא קנה בשאין עומדין בתוכה ואפ"ה במטלטלין קנה שלא בעינן בגורין במטלטלין שלא ניידי ולקמן דמייקינן והא קי"ל שלא בעינן בגורין מגופה הוה מצי למימר: **למה לי עומדין בתוכה.** פי' על כרחך לא מטעם חלר קנה לסתם עבדים אין משמתרין לדעתו ואפי' עומד בגד שהוא לבוש בגדי רק כדרכו ומטעם חלר נמי לא קנה דקרקע אין נקנית חלר קרקע ואפי' חלר קני קרקע הסמוכה לתחום וחלר קנה תקנה העליונה דהשתא הוי זו על גב זו לא קני בחלר אלא ע"כ הא דקני היינו ממש דחציר בשאין עומדין בתוכה וה"ק אפי' אין עומדין בתוכה אלא עשר מדינות כיון שהחזיק בחציר אחת מהן קנה כולן והא דקתמר שמואל בפרק חזקת הבתים (ב"ב דף נה.) לא קנה אלא מקום מכושו בלבד היינו בנכסי הגר דהפקר נחלת מן קנה כולן והא דקתמר התם למלר מפסיק היינו נמי בנכסי הגר אי נמכר ולא נתן להם דמי חלר מן קנה כולן והא דקתמר מקנה לחותו קנה הכל והא דקתמר מפסיק היינו נמי בנכסי הגר אי נמכר ולא נתן להם דמי כולם דדמי כולם בעינן כדמוכח בפ"ק דקדושין (דף מ:):

נפקר דנפק. ר"נ: **אמר להו עולא.** ליושבין לפניו: **הכי אמר ר' אלעזר אפילו מיתמי.** דעבדא כמקרקעי דמי: **אשתמטין עולא.** נשמט ממני וילך[1] משום דס"ל עבדא כמטלטלי דמי ומתיירא הוא שמא מקפחנו בהלכות ובקושיות: **הוה עובדא ואגבו דייני דנהרדעא.** לפי' מיתמי: **הא עולא והא ר' אלעזר הו'.** לכולהו סבירי להו כמקרקעי דמו: **מר.** לשמר כמטלטלי כמאן ס"ל: **פרוזבול.** מפרש בגיטין (דף לו.) שמיקן הלל הזקן פרוזבול כדי שלא תשמט שביעית המלוה: **חל על הקרקע.** לכיון דלא מחוסרי גוביינא וזה כתב לו עליהן שכל מה שיש לו עליו שיגבנו כל זמן שירצה קיימי בגאותיה דמלוה: **נקנין עם הקרקע.** שם מכר לו קרקע ומטלטלין והחזיק בקרקע קנה מטלטלין מע"פ שלא משך: **ואין נקנין עם העבדים.** שאם החזיק בעבדים לא קנה מטלטלין ויכול מוכר לחזור במטלטלין. שלמא עבדא כמטלטלי: ה"ג **בקרקע לא קנה עבדים.** ומע"ג דס"ל להלן תנא עבדים כמטלטלין דמי מפ"ה לא קנה שלא מ"כ עומד העבד בתוכה בשעה שהחזיק בה כדמתרץ לקמן [ע"ב] שאני מטלטלי דניידי ממטלטלי שלא ניידי: **דומיא דערים מצורות.** דהמי קרא נפקא לן בסמ' קדושין [כו.] דמטלטלין נקנין בחזקת קרקעות דכתיב ויתן להם אביהם מתנות עם ערי מצורות הלכך בעינן מקרקעי שלא ניידי כי הסתם: **חלר מהלכת היא.** אינה קונה לבעליה כלום שלמו חלר היא מהלכת: **והלכתא.** הא דתרצינן לקמן לישנא עבדא כמטלטלי דמי כו': **עבדים.** ולעיל קתני שלא קנה: **בעומדין בתוכה.** והכי לעיל בשאין עומדין בתוכה: **הניחא להך לישנא.** לתוקי רב איקא לעיל בשאין עומדין בתוכה: **מתני' דעבדי כמטלטלי דמי כו':** הא

בעינן דומיא דערים מצורות. והחזיק בקרקע לא קנה עבדים משום דאין בקרקע נקני' בחגב: **והלכתא** בכפות. [א] ול"ל נמי דמיירי בכפות מהני שלא מ"כ עומד בתוכה ויש מהני דהוי משתמרת לדעתו כדאמרינן בגיטין פרק הזורק (דף עח.) גבי כתב גט לאשתו ונתנו ביד ב עבדו יש ומשתמרתו ס"ז גט ניעור אין גט משום דהוי חלר משתמרת שלא מדעתה ופריך יש ממאי הוי חלר מהלכת הוא וכ"ת יש שאני והאמר רבא כל שאילו מהלך לא קנה עומד ויושב לא קנה והלכתא בכפות אלמא מע"ג דמוקי לה בכפות אפ"ה ניעור אינו גט ואין לפרש הלכתא בכפות כלומר לא חציר מהלכת ולא דמי לעומד ויושב ויכין דכפות מועיל יש נמי מועיל דא"כ דבשאין כפות מיירי רבא אמאי קאמר רבא ניעור אין גט משום דהוי חלר משתמרת שלא לדעתה תיפוק ליה דהוי חלר מהלכת וכן פ"ה פרק הזורק והלכתא בכפות ובהוה קאמר רבא דניעור אין גט וכן פסקו הלכות גדולות בכפות ויש בעינן:

בעומדין לתוכה. והא דקאמר לא קנה בשאין עומדין לתוכה ואפ"ה במטלטלין קנה שלא בעינן בגורין במטלטלין שלא ניידי ולקמן דמייקינן והא קי"ל שלא בעינן בגורין מגופה הוה מצי למימר: **למה לי עומדין בתוכה.** פי' על כרחך לא מטעם חלר קנה לסתם עבדים אין משמתרין לדעתו ואפי' עומד בגד שהוא לבוש בגדי רק כדרכו ומטעם חלר נמי לא קנה דקרקע אין נקנית חלר קרקע אפי' אין עומדין בתוכה וה"ק אפי' אין עומדין בתוכה אלא עשר מדינות כיון שהחזיק בחציר אחת מהן קנה כולן והא דקתמר שמואל בפרק חזקת הבתים (ב"ב דף נה.) לא קנה אלא מקום מכושו בלבד היינו בנכסי הגר דהפקר נחלת מן קנה כולן והא דקתמר מקנה לחותו קנה הכל והא דקתמר מפסיק היינו נמי בנכסי הגר אי נמכר ולא נתן להם דמי חלר מן קנה כולן והא דקתמר מקנה לחותו קנה הכל והא דקתמר מפסיק היינו נמי בנכסי הגר אי נמכר ולא נתן להם דמי כולם דדמי כולם בעינן כדמוכח בפ"ק דקדושין (דף מ:):

מסורת הש"ס

א) [יבמות לט. גיטין לט. ב"ב קכ.], ג) קדושין כו., ג) [ל"ל לעמיתך], ד) גיטין כח. עה. ב"מ ט:, ה) קדושין כו. ב"ב סה., ו) ס"פ לומר נפני, ז) [קידושין כט:], ח) [ל"ל וכו'], ט) [יעי' תוס' ב"ב קמה: ד"ה לא], י) [ל"ל לפלוני], כ) [ל"ל עבדה],

גליון הש"ס

תום' ד"ה **אנא** בו' וקנין אגב דהוי נמי מדרבנן. עי' קדושין דף ה ע"ב תוס' ד"ה ומנין שאף בשטר ולקמן קלו ע"ב ד"ה מגבי: **בא"ד** הוה מצי למפרך. קשה לי על קושייתם הא כתבו בסמוך ד"ה למה לי כו' פי' על כרחך כו'. ניעור בכריסה בפ' לשמה. מכלל דאי אין עומדין בתוכה ל"ק דמשמע דזה מדקתני עומדין בתוכה דקנה הוא דקאי דגם בשאין עומדין בתוכה לקני. והיינו דבלמ"ה ל"ק דיש"ל דעבד לא הוי כמחובר לקרקע ולא מהני כו' חזקה דקרקע אלא מדקני בעומדין בתוכו ע"כ הוי כמחובר ממילא גם בשאין עומדין לקני מדין ר' שמעון. וע"ק ממילא ניחא לאי עבדי כמטלטלין ניחא די"ל דלא הוי כמחובר ועומדין לקנה מדין מגר ובשאין עומדין לא קני מדין חזקה. אף דבדמוריית הוי כקרקע מ"מ לא הוי כמחובר. אבל למ"ד דכמקרקע ס"ל מקני בעומדים בתוכה ע"כ מדין חזקה ומוכח דהוי כמחובר כה קשה דגם בשאין עומדין לקני מדין ר' שמעון ולעיל ע"ג:

מוסף רש"י

נקנין עם נכסים שיש להם אחריות. היינו קרקעות, שמחויות כל מלט הלוה והטוענ נחבילו עליהן לפי שקיימין ועומדין לפירע נמכרין עליהן (קדושין כב.). **בכסף בשטר ובחזקה.** שם מכר מטלטלין עם קרקע, כיון שקנה נוקח את הקרקע בגמר שמלמה קנינים נקנים מטלטלין עמה (שם). בחזקה, רפר כה פוכת או דים שמלכי או נעל או פרק כל שהוא (שם). **וחצר מהלכת לא קנה.** דכי תמור רבנן מכרו של מלם קונה ג', ג' בחצר מהלכת תמור, דשלחי מקרקעי דניידי ממקרקעי דלא ניידי (גיטין נא.). **כיון שהחזיק באחת מהן קנה כולן.** וכדמפרש בפ"ק דקדושין (כז:) שנתן לו דמי כולן, דכיון דקיבל המוכר כל הדמים של עבר שבדות הרי נשתעבד כולהו לנוקח בשביל מעותיו שנתן לו, ודי לן בחזקת אחד מהן וכדמפרש טעמא דבדבת דתרעא חד הוא, כל השדות לתוקן בגוף קרקע של עולם שהוא אחד מהן וכמו שהחזיק בכולהו דמי (דשב"ם ב"ב סז.).

עין משפט נר מצוה

קיא א מי' פ"ט מהל' שכנים ויוצל הלכה יט סמג לאוין רעג טור ש"ע מ"מ סימן סז סעיף כב:

קיב ב מי' פ"ג מהל' מכירה הל' ח סמג עשין פב טוש"ע מ"מ סי' רכ סעיף ג:

קיג ג מי' שם הלכה יב טוש"ע שם סעיף ט:

קיד ד מי' שם הל' יג ועי' בהגהות ומ"מ טור ש"ע שם סעיף ח:

קטו ה מי' שם הל' ח טוש"ע שם סעיף ג:

קטז ו ז ח מי' שם הל' יב טוש"ע שם סעיף ט:

קיז ט מי' שם הלכה יג ועיין שם טור ש"ע שם סעיף ח:

קיח י מי' שם פ"ג מהלכה יט סמג עשין עג טוש"ע מ"מ סי' קלב סעיף יב:

תורה אור השלם

1. וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מַתָּנוֹת רַבּוֹת לְכֶסֶף וְלִזָּהָב וּלְמִגְדָּנוֹת עִם עָרֵי מְצֻרוֹת בִּיהוּדָה וְאֶת הַמַּמְלָכָה נָתַן לִיהוֹרָם כִּי הוּא הַבְּכוֹר:

דברי הימים ב כא ג

הגהות הגר"א

[א] תום' ד"ה והלכתא בכפות וע"ל כו'. נ"ב ורמב"ם סולק (ועי' בהגר"ח מ"מ סי' רכ ס"ק סו ופמ"ש סימן קלב ס"ק יט):

רבינו חננאל

אמ' עולא הילו, גובין מן העבדים אפי' מן היתומים כו'. אמ' ליה רבא לרבי נחמן הא עולא והא ר' אלעזר והא דייני דנהרדעא והא רב אחא בר ביזנא, כולהו סבירא להו גובין מן העבדים, מר כמן סבירא ליה. אמר ליה אנא מתניתא ידענא דתני אבימי פרוזבול חל על הקרקע ואינו חל על העבדים, מטלטלין נקנין עם הקרקע ואין נקנין עם העבדים. ופיימ' לן כרב נחמן. ואמ' לימא כתנאי מכר לו עבדים וקרקעות, החזיק בעבדים לא קנה קרקעות, בקרקעות לא קנה עבדים כו'. ותניא אידך החזיק בעבדים קנה מטלטלין כו'. והילכ' בכפות, קשורות ידיו ורגליו שאינו יכול לזוז ממקומו, ומכר לו העבד והכלים שעליו, החזיק בזה העבד הכפות קנה מטלטלין שעליו וכו'. והא דתניא החזיק בקרקעות קנה העבדים, בעומדים בתוכה.